

SLOVAKIAN ABSTRACTS SLOWAKISCHE ZUSAMMENFASSUNGEN

ABSTRAKTY

BEÁTA DÁVID (str. 3)

Analýza sociálnych sietí: Použitá metodika pre efektívnu spoluprácu medzi organizáciami zaoberajúcimi sa ochranou detí: Érseki Hittudományi Főiskola (*Arcibiskupská vysoká škola*) vo Veszpréme, Katedra sociálnej práce, v roku 2009 vykonala prieskum týkajúci sa systému, ktorý vníma a signalizuje ohrozenie detí. Prieskum sa skladal z dvoch častí. Prvú časť tvorili hĺbkové štruktúrované rozhovory s vybranými účastníkmi systému na ochranu detí (N = 58). Tento kvalitatívny prístup bol doplnený komplexnou analýzou sociálnych sietí. Akoby očami účastníkov systému ochrany detí sme sa snažili pomenovať a popísať silné a slabé stránky tohto systému. Na základe rozhovorov sme zozbierali návrhy, ktoré môžu slúžiť ako hlavné piliere ďalšej spolupráce. Štúdia je ukončená trochu nezvyčajným spôsobom, nakoľko v nej uvádzame aj výsledky, ktoré sa udiali za obdobie od ukončenia výskumu. Cieľom našej štúdie bolo popri prezentovaní výsledkov výskumu aj upriamenie pozornosti odborníkov zo sociálnej sféry na to, aké nové možnosti ponúka v sociálnej oblasti výskumná metóda prístupná cez sociálnu sieť a ako vie analýza sociálnych sietí napomôcť praktickej práci.

Kľúčové pojmy: analýza sociálnych sietí, sociálne siete organizácie, zabezpečovací a signaliizačný systém ochrany detí, účinnosť, aplikovaný výskum

BETTINA F. PIKÓ, LÁSZLÓ BRASSAI & KEVIN M. FITZPATRICK (str. 29)

Vplyv sociálneho postavenia na hodnotenie vlastného zdravia: Porovnanie maďarských adolescentov a adolescentov žijúcich v menšine v Sedmohradsku (Rumunsko): Cieľom nášho výskumu bola analýza sociálneho postavenia rodičov (tak objektívne, ako aj subjektívne) a vlastného vyhodnotenia zdravia na dvoch vzorkách adolescentov z východnej Európy a odhalenie rozdielov pri druhotných ukazovateľoch podľa pohlavia. Údaje pochádzajú z dvoch prierezových štúdií, čiastočne z južnej oblasti Maďarska (Szeged a jeho okolie, N = 881, priemerný vek = 16,6 rokov, rozptyl = 1,3 roky) a v strednom Sedmohradsku, Rumunsko (Sfântu Gheorghe/Sepsiszentgyörgy a v jeho okolí, N = 1977, priemerný vek = 16,8 rokov, rozptyl = 1,0 roky). Sociálne postavenie bolo zahrnuté do prieskumu tak objektívne ako aj subjektívne. Vnímanie vlastného sociálneho postavenia sa ukázalo byť silným, univerzálne a postupne pôsobiacim indikátorom hodnotenia vlastného zdravotného stavu dospelých. Najväčším rozdielom vo vzorkách bolo to, že nezamestnanosť rodičov hrala väčšiu rolu v hodnotení zdravotného stavu mladistvých v Sedmohradsku. V prípade dievčat bola úloha sociálno-ekonomických premenných výraznejšia než u chlapcov. Pri vlastnom hodnotení zdravia sa prejavujú spoločenské rozdiely u dospelých, avšak iným spôsobom, ako u dospelých.

Kľúčové pojmy: subjektívne sociálne postavenie, rozdiely v oblasti zdravia, kultúry, nezamestnanosť, štruktúra rodiny, hodnotenie vlastného zdravia, vek dospievania, rodičia

MIKUS SOLOVEJS (str. 46)

Kanonizácia (svätorečenie) nových mučeníkov a vyznávačov viery v 20. storočí Ruskou pravoslávnu cirkvou: V dnešnej dobe čaká ruskú pravoslávnu cirkev seriózne vyhodnotenie vlastnej histórie 20. storočia. Ako vieme, toto storočie bolo pre Ruskú pravoslávnu cirkev veľmi tragické. Komunistický režim priniesol nielen masívny fyzický a psychický teror, ale sfalšoval aj dejiny a vytvoril nové mýty. Jedným z hlavných cieľov komunistického režimu bola likvidácia kresťanskej viery a zastavenie náboženskej činnosti. Preto je svätorečenie obetí komunistického teroru – mučeníkov a vyznávačov viery – Najvyššou radou Moskovského patriarchátu zásadným krokom k navráteniu historickej dôveryhodnosti. Svätí boli vždy príkladom pri vyznávaní viery. Svätorečenie obetí komunizmu je súčasne dôstojným pripomenutím cieľov ľudského bytia, hodnoty života a najvyššej úcty voči osobe. Prvá časť článku rozoberá najkrvavejšie dni Ruskej pravoslávnej cirkvi, keď ju po prevzatí moci začali boľševici prenasledovať. Represie sovietskej moci boli najukrutnejšie v rokoch 1918 až 1941, a tak najväčšiu časť nových svätorečených mučeníkov a vyznávačov viery v 20. storočí tvoria práve obeť z tohto obdobia. Článok sa ďalej zaoberá významom štúdia archívnych dokumentov, resp. metodikou analýzy, nakoľko proces svätorečenia je založený na štúdiu a analýze historických faktov, keďže vhodnosť svätorečenej osoby treba starostlivo preskúmať. Druhá časť článku chronologicky rozoberá proces kanonizácie a synodálne rozhodnutia Ruskej pravoslávnej cirkvi. Materiál obsahuje aj rozhodnutia koncilu ohľadne úctievania svätých. Na konci článku sa skúmajú úlohy vyplývajúce zo svätorečenia.

Kľúčové pojmy: štát a cirkev, Sovietsky zväz/Rusko, komunizmus, štátny socializmus, diktatúra, dejiny, retrospekcia, pravoslávna cirkev, mučeníci, prenasledovanie, svätorečenie

MÁTÉ JOÓB (str. 60)

Zápas s minulosťou: Pokus o individuálne a spoločenské spracovanie minulosti so zvláštnym zreteľom na vzťah osôb cirkevnej siete a socialistickej štátnej bezpečnosti: Štúdia poukazuje na spoločenský obdobia kontext, keď sa Evanjelická cirkev Maďarska pokúsila o to, aby spracovala vzťah osôb cirkevnej siete a spravodajských služieb po zmene režimu. Opisuje tiež vznik a pôsobenie cirkevnej rady, ktorá bola založená s cieľom, aby preskúmala a analyzovala vzťah ŠTB a niektorých cirkevných osôb. Následne chce nájsť ďalšie aspekty skúmaním individuálnych a inštitucionálnych vyhlásení v záujme toho, aby získali odpoveď na nasledovné otázky: prečo sa stalo vysporiadanie sa s minulosťou v danej cirkevnej komunite náročnejším procesom než sa očakávalo a prečo sa nedala uplatniť všeobecne sformulovaná schéma pokánia – spoveď – odpustenie na uspokojivé vysporiadanie otázky?

Kľúčové pojmy: štát a cirkev, Maďarsko, komunizmus, štátny socializmus, diktatúra, dejiny, retrospekcia, pocit viny, hanba, odpustenie, činnosť agenta

JOZEF HAŠTO & HANA VOJTOVÁ (str. 81)

Posttraumatická stresová porucha: Bio-psycho-sociálne aspekty, desenzibilizácia pomocou očných pohybov a reštrukturalizácia, autogénny tréning pri pretrvávajúcom ohrození: Prípadová štúdia, 1. časť: Začlenenie diagnostickej kategórie posttraumatickej stresovej poruchy (PTSP) do Amerického a Medzinárodného diagnostického systému a definícia „mimoriadneho stresora“ zrejme prispeli k súčasnému rozvoju výskumu v oblasti psychotraumatológie. Bio-

psycho-sociálny model sa javí byť najadekvátnejším prístupom s ohľadom na mnohoúrovňovosť tejto problematiky. Autori poskytujú prehľad súčasných výskumných nálezov. Viaceré vedecké štúdie sa zamerali na hľadanie efektívnych liečebných metód pre poruchy súvisiace s traumou. Efektivitu vykazuje farmakologický a psychotherapeutický prístup. V súčasnosti autori považujú psychotherapiu za významnejší terapeutický prístup k traumatogénnym poruchám.

Kľúčové pojmy: posttraumatická stresová porucha, bio-psycho-sociálny model, terapia, psychotherapia

ÁGNES SZTANKOVICS (str. 102)

Prevenčné možnosti nočného stolného tenisu: Štúdia sa sústreďuje na zanedbávanú oblasť ochrany detí. V ponuke prostriedkov sociálnej práce nenachádzame šport ako prevenčnú činnosť, avšak vieme, že pravidelný pohyb má dôležitú úlohu v prevencii ochorení, fyzická aktivita znižuje agresiu, prispieva k osvojeniu vhodného zvládania stresu, k vyvinutiu zdravšej osobnosti a k úspešnejšiemu zvládaniu konfliktov. Pretože mladí ľudia športujú čoraz menej, znižuje sa ich kvalita života, odolnosť voči stresu, školský výkon a sociálna zručnosť a keď sa dostanú do skupiny, nie sú schopní sa prispôbiť jej pravidlám. To všetko už presahuje rámec súčasnosti a ovplyvňuje aj spoločnosť budúcnosti. Prieskumu sa zúčastnili mladí ľudia, ktorí navštevujú nočné pingpongové kluby, ktoré prevádzkuje Magyarországi Éjszakai Pingpong Sportegyesület (*Maďarské športové združenie za nočný stolný tenis*, ďalej MÉSE). MÉSE je nezisková organizácia založená podľa amerického vzoru, ktorá organizuje nočné majstrovstvá stolného tenisu s prevenčným účelom. Nočný športový program, ktorý funguje v členských štátoch USA, organizujú pre ohrozené deti ochudobnených, opomínaných rodín, ktoré sa potulujú po ulicach a sú bez možnosti a motivácie. Tento program okrem iného nahrádza základne socializačné nedostatky, vytvára komunitu a tým predchádza tomu, aby sa mladí potulovali po uliciach a dostávali sa do situácií, ktoré sú v rozpore z zákonom. Podľa amerického vzoru som očakávala od nočného stolného tenisu podobné výsledky aj v maďarskej relácii. Prieskum sa sústredil na kvalitu života mladých. Pretože rodinné zázemie v značnej miere stanovuje prístup danej mladej osoby k športu, predmetom prieskumu bolo aj školské vzdelanie rodičov a ich prístup k športu, finančná situácia rodiny a taktiež možnosti trávenia voľného času mladých, ktorí sa zúčastňujú programu. Údaje priniesli nečakané výsledky. Z prieskumu sme sa dozvedeli, že rodičia mladých, ktorí klub navštívili, sú kvalifikovaní, majú radi šport, skoro tretina z nich dodnes športuje, ich finančnú situáciu môžeme považovať za stabilnú. Čo sa týka spôsobu trávenia voľného času, skoro štvrtina účastníkov označila klasické rekreačné formy, ako napríklad výlety či čítanie. Šport a zábavu s priateľmi uprednostnila polovica odpovedajúcich. Inými slovami povedané, MÉSE – aj keď nie zámerne, ale – neslúži cieľom označenej vrstve mládeže, pričom ozajstná cieľová skupina zostáva naďalej ohrozená.

Kľúčové pojmy: výchova k zdraviu, rekreačný šport, ochrana detí, stres, prevencia